

IMAM RZA LEYHISSALAMIN Ş XSIYY TI

<"xml encoding="UTF-8?">

IMAM RZA LEYHISSALAMIN Ş XSIYY TI

Adı: İli

Ləqəbi: Rza

Künyəsi: **bülhəsən**

(Atası: Həzrət imam Museyi Kazim (ə

İmamlıq müddəti: 21 il

Ömrü: 55 il

Vəfatı: 203-cü Hicri-qəməri ilində Abbasai xəlifəsi Məmun tərəfindən zəhərlənib
.şəhid oldu

.Məzarı: İran Məşhəd şəhəri

T V LLÜDÜ

ci Hicri-qəməri ilinin Zilqədə ayının 11-də Mədinə şəhərində Musəbni Cəfər-148
əleyhissalamın evində bir uşaq dünyaya gəldi ki, atasından sonra müsəlmanların
.imamlığını öz öhdəsinə aldı

Bu körpənin adını İli, ləqəbini isə Rza qoydular. İmamın əziz anası Nəcmiyyə iman
.və üstün ağıl baxımından zəmanəsinin ən görkəmli qadınlarından biri sayılırdı

Uşaqlıq çağından etibarən atası imam Kazim (ə) ilə birlikdə idi. Imam Museyi
.«Kazim (ə) həmişə öz əshabına belə buyurardı: «Məndən sonrakı imam, budur

Bu barədə Məxzumi belə demişdir: Günlərin bir günündə Musəbni Cəfər (ə) bizi çağırıb «sizi dəvət etdim ki, bu oğlanın məndən sonra mənim varisim və canişinim .olacağına şahid durasınız» – deyə buyurdu

İmamın zamanında boğucu şərait və şiddətli təzyiq həmin mühitə hakim olduğuna görə sözlərinin axırına belə əlavə etdi: «Sizə dediyim yanınızda qalsın və kimsəyə «.söyləməyin, bizim dostumuz və əshabımız olanlardan başqa

İMAMIN XLAQI XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Məsum imamlar Allahın seçmiş olduğu, hamıdan üstün şəxsiyyətlər idilər. Onlar həyatda başqalarına örnək olub xalqa həyat dərsi verirdilər. Onlar özlərini camaatdan ayırmaz, zülmkarların metodu ilə yaşamaz, eləcə də heç kimə etinasızlıq göstərməzdilər. Bu barədə mərhum Səduq, İbrahim ibni Abbasdan nəql edərək belə yazmışdır: İmam Rza əleyhissalamın, sözlə bir kimsəyə züml etməsini, yaxud kimsənin sözünü yarıda kəsməsini heç vaxt görmədim. Həzrət (ə) başqalarının yanında ayaqlarını uzatmaz, süfrə salınanda xidmətçiləri süfrəyə dəvət edərək onlarla birgə xörək yeyər, gecələr istirahət etdikdən sonra isə qalxıb ibadətlə məşğul olar, ata-babaları kimi o da gecəyarısı ərzağı çiyinə alıb yoxsul .evlərə aparardı

Məhəmməd ibni **bi İbad**, imam (ə) haqqında belə deyibdir: «Həzrət (ə) yayda həsirdən, qışda isə yun fərşlərdən istifadə edərdi. Sadə bir evdə yaşayardı, lakin .bayıra çıxanda təmiz və təzə paltar geyərdi. Qonağa hörmət edərdi

Bir gecə evdə yanan çırağ xarab olur, qonaq qalxıb çırağı düzəltmək istədikdə, imam (ə) onu bu işdən çəkindirir və özü çırağı düzəldib buyurur: Biz qonaqlarımızı .«işlətmərik

İmamın xidmətçisi Yasir deyibdir: İmam (ə) bizə belə buyurardı: Yemək yediyniz vaxt əgər sizi çağırısam, xörəyinizi yeyib qurtarmayınca qalxmayın». İmamın əshabından olan başqa bir nəfər isə o həzrətin əxlaqı barəsində belə deyibdir: Bir

gün yad bir adam imamın evinə gəlib: «Mən sizin dostlarınızdanam, yoxsul da deyiləm, lakin pulum qurtarıb və qayıtmaq üçün xərcim yoxdur, əgər bir az siz mənə pul versəniz, öz şəhərimə çatandan sonra sizin tərəfinizdən sədəqə verərəm» - dedi. Imam (ə) qalxıb o biri otaqa keçərək oradan 200 dirhəm gətirib qapının üstündən ona verdi və buyurdu: «Al bunu, mənim tərəfimdən sədəqə .«verməyin də lazım deyildir

Imamdan «belə etdin ki, səni görməsin?» - deyə soruşdular. Imam (ə) onların .«cavabında belə buyurdu: «Belə etdim ki, gözü mənə sataşıb utanmasın

Imamın əshabından olan Süleyman deyibdir: Bir gün həzrətlə evə getdik. Fəhlələr işləyirdilər. Orada imamın tanımadığı özgə bir kişi də var idi. Imam (ə) buyurdu: «Bu kişi kimdir?» Dedilər: Onu bizə kömək etmək üçün gətirmişik. Buyurdu: «?«Onunla müqavilə bağlayıb muzdunu təyin etmisinizmi

Dedilər: Xeyr, ancaq yaxşı kişidir və nə qədər versək, qəbul edib etiraz etməz. Imam (ə) bu sözdən çox narahat olub buyurdu: «Həmişə sizə demişəm ki, birini işlətməyə gətirəndə əvvəldən muzdun təyin edin. Çünki muzdu təyin olub muzdundan çox ona pul versəniz, sevinər. Amma əgər muzdu təyin etməsəniz, onda muzdunun üç qatını da versəniz, elə güman edər ki, muzdunu .verməmisiniz

QÜRURLANMA

hməd Bəzənti öz zəmanəsinin tanınmış alimlərindən idi. O, həzrət Rza əleyhissalama məktublar göndərüb və o həzrətdən cavablarını aldıqdan sonra həzrətin imamlığına etiqad bəsləmişdi. Bir gün Bəzənti Həzrətə belə dedi: Xəlvət bir saatda hüsurunuza gəlib sizinlə danışmaq istəyirəm. Həzrət (ə) da onun istəyini qəbul edib, hətta öz miniyini də Bəzənti üçün göndərdi. O gün gecəyarısına qədər bir-birləri ilə elmi mübahisə apardılar və Bəzənti öz müşgül .məsələlərini imamın məclisində həll etdi

Yatmaq vaxtı çatanda imam (ə) xidmətçisini çağırıb buyurdu: «Mənmi şəxsi yatağımı gətirib mənim yanımda böyük məqama malik olan qonaq üçün sər ki, .«istirahət etsin

Imamın sözləri Bəzəntini şişirtməyə, ürək quşu havalandı və öz-özünə belə dedi: Imamdən sonra dünyada mən hamıdan yaxşıyam. Bu mənəm ki, imam öz miniyini mənim üçün göndərdi, öz yatağını mənə verir və saatlarla mənimlə oturub söhbət .edir

Bəzənti öz xəyalları ilə məşğul idi ki, birdən imam (ə) otağa qayıdıb ona buyurdu: «Ey Bəzənti! Heç vaxt bunlarla başqalarının yanında qürurlanma. Çünki **li (ə)-in dəyərli əshabından olan Səsəə xəstələndikdə onu görmək üçün yanına gedib :saatlarla ona nəvaziş göstərdikdən sonra məğrur olmaması üçün buyurdu**

ziz dost, bu gördüklərini əsla özünə qurur vəsiləsi edərək «mən beləyəm, mən» eləyəm, imam mənə məhəbbət göstərdi» - deyə məğrurlanma. Mən bu işi dini və .«insanlığa borcumu yerinə yetirmək üçün edirəm

Bəzənti belə deyibdir: Həzrət bu əhvalatı danışaraq, mənə yanıldığımı başa saldı. Ondan sonra belə qərara gəldim ki, heç vaxt batili fikr etməyim, öz niyyət və .əməllərimə diqqət yetirim

Bəlx əhalisindən olan bir kişi demişdir: Həzrət Rza (ə) ilə Xorasan səfərində idik. Süfrə salındıqda o həzrət əmr etdi ki, hamı gəlib süfrə başında otursun. Dedim: Qurbanın olum, icazə ver qulların süfrəsini ayırım. Həzrət (ə) belə buyurdu: «Sus. Bunu bil ki, heç birimiz başqasından üstün deyilik. Bizim Allahımız birdir, ata- .«anımız birdir. Biz yalnız təqvamıza görə bir-birimizdən fərqlənə bilərik

Cabir Zəhhək belə deyir: Məmunun əmri ilə həzrəti Mədinədən Mərvə gətirirdim. Allaha and olsun ki, imamın xidmətində olduğum bu müddət ərzində o dərəcədə .təqvalı və pak bir kişi görməmişdim

Həzrət Rza əleyhissalam Xorasana dəvət olunub bir sıra şərtlərlə Məmunun vəliəhdi olmağı qəbul etmək məcburiyyətində qaldı zaman Mədinədə qiyam edən qardaşı Zeyd də Məmunun əmri ilə Xorasana gətirildi. Məmun imamın hörmətinə .onu azad buraxıb cəzalandırmadı

Bir gün izdihamlı bir məclisdə imam (ə) xalqa söhbət edərkən eşitdi ki, Zeyd məclisin bir bucağında oturub özünü tərifləyir və «mən eləyəm» - deyir. Imam :fəryad etdi

Ey Zeyd! Kufənin baqqallarından eşidib inandığın sözləri camaata satırsan? Bu» sözlər nədir ki, deyirsən? **li ilə Zəhranın övladları ancaq Allahın əmrinə təslim olduqları və özlərini günahdan uzaq saxladıqları zaman dəyərli və üstün sayırlar. Olmaya belə güman edirsən ki, Musa ibni Cəfər, həzrət Səccad və başqa imamlar kimisən? Halbuki onlar Allah yolunda əzab-əziyyətlər çəkərək gecə-gündüz Allaha ibadət və sitayiş edirdilər. Sən əsla zəhmət çəkmədən nailiyyət əldə edəcəyini güman edirsənmi? Bunu bil ki, əgər bizim hli-beytimizdən olan bir şəxs yaxşı iş görərsə, iki qat savab aparar. Çünki həm başqaları kimi yaxşı iş görüb, həm də Peyğəmbərin hörmətini saxlayıbdir. Lakin əgər pis iş görəsə və bir günah etsə, iki günah qazanıbdir; biri budur ki, başqaları kimi pis iş görüb, o birisi də budur ki, .Peyğəmbərin abırını aparıbdir**

Ey qardaş! Hər kim Allaha itaət etsə, biz hli-beytdəndir, lakin günahkar olsa, bizdən deyildir. Necə ki, Allah-taala, öz mənəvi əlaqəsini atası ilə qıran Nuhun oğlu barədə buuyrub: «O, sənin nəslindən deyildir. gər sənin nəslindən olsaydı, .«ona nicat verərdik

Şeyx Səduq, Həsən Növfəlidən belə nəql edibdir: Məmun dünyanın müxtəlif din alimlərini yığaraq bir məclis qurmağı, imam Rza əleyhissalamı da bu yığıncağa dəvət etməyi və onu elmi baxımdan etibarsız edərək nüfuzunu aradan aparmağa planlaşdırmışdı. Məmun həmin yığıncağı təşkil etmək əmrini vəziri Fəzl ibni Səhlə

verdi. Məmun adam göndərüb imam Rza əleyhissalamı da həmin məclisə dəvət etdi. Imam (ə) yığıncaqda iştirak etmədən əvvəl evindən çıxanda Həsən Nöfvəliyə :belə buyurdu

Bilirəm ki, Məmunun bu yığıncağı qurmaqda məqsədi nədir. Amma bunu da bil» ki, xristianlarla öz kitablarından, yəhudilərlə Tövartdan, məcusilərlə də farsca .«danişdığım zaman Məmun bu işdən peşman olacaq

Imamın dediyi kimi də oldu. Imam məclisə girəndə hamı onun ehtiramına ayağa qalxdı. Həzrət (ə) Məmunun yanında əyləşdi. Məmun xristianların böyük ruhanisi Casəliqə «istədiyiniz sualı ver» - dedi. Casəliq belə dedi: İsa haqqında nə bilirsən? Imam (ə) buyurdu: «Bizim etiqadımıza görə İsa (ə) Allahın peyğəmbəri olub».

?Casəliq dedi: Öz peyğəmbərinizin nübüvvətinə dair dəliliniz nədir

Imam (ə) buyurdu: «Məgər İncildə oxumamısan ki, Yuhənnə İsanın belə buyurduğunu nəql edir: Məndən sonra keçmiş peyğəmbərlərin dinini .«kamilləşdirəcək bir peyğəmbər gələcəkdir

.Dedi: Oxumuşam. Amma onun kim olduğunu və harada olacağını deməyibdir

«?Həzrət (ə) buyurdu: «Sənə İncil kitabından oxumağımı istəyirsənmi

.Dedi: Oxu

Həzrət (ə) üçüncü bölməni oxuyub İsanın belə buyurduğu yerə çatdı. «Mən sizin Pərvərdigarınıza doğru gedəcəyəm və Barqilita, (yəni Məhəmməd) sizə doğru gələcək və küfrü məğlub edəcəkdir». Casəlik susub heç bir söz demədi. Sonra həzrət (ə) yəhudilərin başçısı Rəsülcälutə tərəf dönüb belə buyurdu: «Musanın «?peyğəmbər olduğuna dair hansı dəliliniz vardır

Dedi: Musanın əsanı ilana çevirmək, Nil çayını yarmaq və ondan keçmək və .«əlindən saçılan işıq kimi möcüzələri vardır

«?Həzrət (ə) buyurdu: «Nəyə görə İsanın peyğəmbərliyinə inanmadınız

Dedi: Deyilənlərə görə İsa ölünü dirildib, dəri xəstəliklərini sağaldırmış. Amma biz
.bunu görmədik ki, ona iman gətirək

Həzrət (ə) buyurdu: «Onda nəyə görə Musadan qabaq olan peyğəmbərlərə, habelə
«?Musanın özünə inanırsınız, məgər onların möcüzələrini görmüsünüzmü

Dedi: Bizə nəql olunduğuna görə o, kimsənin söyləmədiyi sözləri söyləyib və
.qabaqcadan kimsənin görə bilmədiyi işləri görübdür

«?İmam (ə) belə buyurdu: «Bu sözləri onun demiş olduğunu haradan bilirsiniz

.Hürmüzan dedi: Tarixdən və bu sözləri eşidənlər vasitəsilə eşitmişik

İmam (ə) buyurdu: «Başqa dinlər və tarixə istinad edirlər. Onda siz onları necə öz
«?dininizə dəvət edəcəksiniz

.Hürmüzan susub bir söz demədi

İmam (ə) sonra məcusların başçısına belə buyurdu: «Sən də istədiyini soruş». Ömrən, Allah və yaradılışın fəlsəfəsi haqqında bir neçə sual verib cavabını aldı və həzrətin vasitəsilə müsəlmanlığı qəbul etdi. Məclis imamın qələbə və müvəffəqiyyəti ilə sona çatdı. Belə bir şeyi gözləməyən Məmun ilan sancmış .adam kimi qıvrılırdı və məclisi qurduğu üçün özünü danlayırdı

İMAMIN QUM ŞƏHƏRİNİ GƏLMƏSİ

Məmun imamı Xorasana dəvət etdiyi zaman həzrət (ə) Mədinədən Bəsrəyə, oradan da Qum gəldi. Qum əhalisi imamı qarşılamağa çıxmışdılar. Hamı da istəyirdi ki, imamı öz evinə qonaq aparsın. Həzrət (ə) belə buyurdu: «Qırağa çəkilin. Mənim dəvəm bu işin məmurudur. Hər kimin qapısında dayanıb otursa, ora mənim qalacağım yer olacaq.» Dəvə Qumun əyri-üyri küçələrindən keçib bir evin qapısına çatanda yerə oturdu. İmam (ə) isə (bu gün Qum şəhərinin elmi .mədrəsələrindən biri Rəzəviyyə mədrəsəsi olan) evə qonaq oldu

Imam (ə) Xorasan yolunda hara çatırdı camaat sevincək həzrətin ətrafına yığışib
.ən dərin məhəbbətlərini büruzə verib göstərirdilər

IMAMIN NİŞABUR ŞƏHƏRİN GƏLMƏSİ

O dövrdə Nişabur şəhəri İranın iri, cəmiyyətli və abad şəhərlərindən biri sayılırdı. Şəhər əhalisinin imam Rza əleyhissalama təşkil etdikləri qarşılama mərasimi tarixdə misilsiz idi. Sonralar bu şəhər monqollar tərəfindən işğal olundu. Imam gələndə isə Nişaburun alimləri, əllərində kağız-qələm, şəhərin darvazasında yığışmışdılar ki, imamın sözlərini yazsınlar. O zamanlar Nişaburda yüzlərlə alim, hədisçi və fəqih yaşayırdı. Böyük rəvayətçi və hədisçilərdən sayılan Məhəmməd ibni İsləm Tusi qabağa gəlib imamdən camaat üçün bir hədis söyləməsini xahiş etdi. Imam (ə) kəcavənin pərdəsini qaldırıb başını kəcavədən çıxartdı. Xalqın gözü imama sataşan kimi salavat və təkbir səsləri göyə ucaldı. Imam (ə) sakit :olmalarını işarə etdikdə hamı susdu. Sonra bir hədis oxudu

Allah-taala buyurmuşdur: «La ilahə illəllah» mənim qala və hasarımdır. Hər kəs»
.«bu kəlməni dilə gətirsə, mənim qalama daxil olub əzabımdan qurtulacaqdır

Bu hədisin ardıcıl sənədi Peyğəmbər, Cəbrail və Allaha yetişdiyinə görə
.«Silsilətüz-zəhəb, hədisi adlandırılmışdır

IMAMIN SƏNABADA GƏLMƏSİ

basəlt belə nəql edir: Həzrət (ə) Sənabad kəndinə çatdıqda günorta idi; həzrət namaz qılmaq istəyirdi. Su istədi, dedilər suyumuz yoxdur. Imam Rza əleyhissalam bir yeri qazdı və həmin yerdən su qaynayıb çıxdı. Imam (ə) ilə yoldaşları dəstəmaz alıb namaz qıldılar. Sonra bu gün daş qablama qayırmaq üçün xammal olan dağa dayanıb belə buyurdu: «Pərvərdigara! Bu dağa xeyir və bərəkət əta et». Sonra əmr etdi ki, evinin bütün qablamalarını bu dağın daşından düzəltsinlər. Həzrət (ə) daha sonra Həmid ibni Qəhtəbənin evində yerləşən məqbərəyə daxil olub Harunun qəbrinin yanında əli ilə bir xətt çəkərək buyurdu:

«Bura mənim qəbrimdir, məni burada dəfn edəcəklər. Allaha and olsun ki, hər kəs mənim ziyarətimə gəlsə, Allahın rəhməti və bizim şəfaətimiz ona nəsib olacaq».
Daha sonra qibləyə tərəf dayanıb bir neçə rəkət namaz qılıb, dua etdikdən sonra
.uzun səcdəyə getdi

IMAMIN MƏRV ŞƏHƏRİNƏ GƏLİŞİ

Həzrət (ə) Mərv şəhərinə gələndə Məmun onu ehtiramla qarşılayıb, bütün böyükləri bir məclisdə toplayaraq həzrətə belə dedi: Xəlifəliyi buraxıb hakimiyyəti sizə tapşırmaq istəyirəm. Imam (ə) onun cavabında buyurdu: **« gər xəlifəlik paltarını Allah sənə geydiribsə, xəlifəliyi buraxıb başqa bir nəfərə tapşırmağın «?yersizdir; əgər xəlifəlik sənə deyilsə, onda nə üçün onu öz öhdənə almısan**

Məmun dedi: Artıq bu, qərara alınıbdır və xəlifəliyi qəbul etməlisən. Imam (ə) Məmunun gizli planını bildiyinə görə, onun ısrarına baxmayaraq qəbul etmədi. Daha sonra Məmun belə dedi: Mənim vəliəhdliyimi qəbul etməlisən. Imam (ə) isə buyurdu: «Bu qədər ısrar etmə. Ata-babalarımın eşitmişəm ki, səndən qabaq dünyadan gedəcəyəm. Məni zəhərləyib atan Harunun yanında dəfn edəcəklər. Məmun «səni kim zəhərləyəcək?» - deyə soruşduqda imam buyurdu: «Sən özün .«onun kim olduğunu yaxşı bilirsən, məndən soruşma

Məmun narahat olub ağladı. Sonra belə dedi: Mənim vəliəhdliyimi gərək qəbul edəsən. Bu bir əmrdir ki, əgər onu rədd etsən səni öldürtdürərəm. Həzrət (ə) çarəsiz qalıb Məmunun vəliəhdliyini qəbul etdi, lakin bu müddət ərzində hökumət işlərinə qarışmayacağını bildirdi. Məmun bu şərti də qəbul edib təntənəli bir yığıncaq quraraq həzrəti ora gətirdi və camaata dedi: Hamınız imamla beyət etməlisiniz. Məndən sonra xəlifə odur. Onun sözünü qəbul edib əmrlərinə tabe .olun

Məmun əmr etdi ki, xalq Abbasilərin qara rəngli paltarını çıxardıb Bəni Həşimin yaşıl rəngli paltarlarını geyinsinlər. Həmçinin qızı Ümmü Həbibə həzrətə verib, o biri qızı Ümmü Fəzli isə həzrətin oğlu imam Məhəmməd Təqiyyə adaxladı və elə bu

.siyasətlə onların ikisini də nəzarət altında saxlamaq istəyirdi

BAYRAM NAMAZI

Bayram günü Məmun bayram namazını imamın (ə) qılacağını bildirib əmr etdi ki, böyüklərin də hamısı onun dalında namaz qılsınlar. Imam bunu qəbul etmədi. Lakin Məmunun israr etməsi ilə qəbul etmək məcburiyyətində qaldı, bu şərtlə ki, namazı babası Peyğəmbərin qıldığı kimi qılsın. Məmun qəbul etdi və imam (ə) bayram günü səhər təmiz paltar geyib, özünə ətir vurub, başına ağ əmmamə qoyaraq və ayaqyalın təkbir deyərək şəhərin çölünə tərəf hərəkət etdi. Camaat da imamlarla birlikdə yola düşdülər. Onlar sevindiklərindən uca səslə ağlayıb Peyğəmbər və xanədanına salam göndərirdilər. Elə bir vəziyyət yaranmışdır ki, .sanki göy, yer və bütün məxluqlar imamın səsinə səslənərək təkbir deyirdilər

Məmunun vəziri Fəzl ibn Səhl vəziyyəti belə təhlükəli gördükdə Məmunu xəbər verdi ki, əgər imam bu şəkildə namaz qılsa, üsyan və hərçmərclik törənəcək. Hamımızın həyatı təhlükə altındadır. Tezliklə imamın yanına bir nəfər göndər ki, mərasimi yarımçıq qoyub qayıtsın. Imam (ə) Məmunun göndərdiyi adamın sözünü eşidən kimi ayaqqabısını geyib ata mindi və şəhərə qayıtdı. Beləliklə də o həzrət xalqa göstərdi ki, bunların hamısı Məmunun oyunlarıdır. Xalqın Məmunu qarşı olan qəzəb və nifrəti, imama qarşı isə sevgi və məhəbbəti daha da çoxaldı. Hamı Məmunun ikiüzlü və hiyləgər olduğunu və imam haqqında gördüyü işlərin siyasi .bir məqsəd güddüyünü başa düşdülər

MƏMUN NƏ VƏZİRİ ÜÇÜN İMAMI XORASANA DƏVƏT ETMİŞDİ

Bunu nəzərə almaq lazımdır ki, Məmun zirəng və ağıllı bir adam idi. Onun imamı Mərvə dəvət edərək onu vəliəhd təyin etməsi müvəffəqiyyətsiz qalan siyasi bir plan əsasında qurulmuşdu. Məmunu maraqlandıran məsələlər bunlardan ibarət idi:

1. Bəzi vaxtlar məmləkətin hər tərəfindən hökumətə qarşı qiyam etmişdilər. Bundan

əlavə İslam ərazisi genişlənilib nəzarət altından çıxmışdı. Buna görə də zahirdə xəlifəliyi ələvilərdən birinə verib onların qiyamının qarşısına almaq qərarına gəlmişdi ki, bununla da onların hamısı geri çəkilib üsyandan vaz keçəcəkdilər. Abbasilərin siyasəti hiyləgər bir siyasət idi. Onlar Peyğəmbərin ailəsinin qanına susamışdılar, lakin ələvilərin üsyanından qurtulmaq, şiələri razı salmaq üçün xalqa . li (ə) ailəsinin səmimi dostu olduqlarını göstərmək məcburiyyətində idilər

Məmun istəyirdi ki, Bəni Haşim xanədanı da hökumətin qərarlarını həyata .2 keçirməkdə iştirak etsinlər və həzrət Rza əleyhissalamın Məmunu dediyi kimi, xalqa belə göstərsin ki, Bəni Haşim xanədanı dünyanı sevirilər və özlərini dünyaya etinasız göstərmələri yalandır. Guya onlar da qüdrətə çatsalar başqa adamlardan heç də fərqlənməyəcəklər. Lakin, qüdrətləri olmadığı üçün kənara çəkiliblər və əgər bir gün qüdrətə çatsalar, camaatın heç ağına gələ bilməyəcəyi işləri görəcəklər. Məmun bu fikri aşılamaqla xalqı onlardan uzaqlaşdırıb onların xalq .arasında olan mənəvi dəyərlərini məhv etmək istəyirdi

Məmun dəfələrlə üsyan edən şəhərlərə vali təyin etmək üçün imam Rza əleyhissalama öz adamlarından bəzilərini namizəd göstərməsini təklif etmişdi, amma o həzrət (ə) ona belə cavab vermişdi: «Mən vəliəhdliyi qəbul edəndə hökumətin heç bir işinə qarışmayacağımı şərt etdikdə siz də onu qəbul etdiniz. **gər müqaviləmizə bağlı qalmağımı istəyirsənsə, siz də müqaviləmizə bağlı qalın.**

Məmun susub heç bir

İmam Rza əleyhissalam anlamışdı ki, Məmun gördüyü işləri ona nisbət verib xalqı ondan uzaqlaşdırmaq istəyir. Buna görə də Məmunun heç bir təklifini qəbul .etmədi və elə bunun nəticəsində də Məmunun bütün planları puça çıxdı

Məmunun güddüyü başqa bir hədəf isə bundan ibarət idi ki, imamı Xorasana .3 gətirməklə ələviləri paytaxtda toplayıb nəzarət altında saxlasın və maneçilik yaradan ələviləri öldürtsün. Necə ki, imamı zəhərləyib, ələviləri öldürdü və .qabaqcadan bağladığı bütün əhd-peymanları tapdaladı

Dəbəl deyir: **li (ə) xanədanı haqqında məşhur qəsidəmi həzrətə oxumaq üçün Xorasana getmək qərarına gəlmişdim. Nəhayət Xorasana gəldim və imamın hüsurunda qəsidəmi oxudum. Həzrət Rza (ə) da Tusda şəhid olması ilə əlaqədar bir neçə beyti mənim şerimə əlavə etdikdən sonra belə buyurdu: «Şerini gizlət və .«daha heç kəsə oxuma**

Məmun mənim oraya gəlməyimdən və imama qəsidə oxumağımdan xəbərdar olmuşdu. Məni çağırıdırıb qəsidəni ona da oxumağımı istədi. Mən belə bir qəsidəni oxuduğumu inkar etdim, amma Məmun imamı da məclisə çağırıdırıb dedi: **Imamın hüsurunda li (ə) xanədanının dəyəri haqqında oxuduğun məşhur qəsidəni mənim hüsurumda da oxu. Mən də məcbur qalıb oxudum. Məmun zahirdə sevinərək məni mükafatlandırdı, onun vəziri Fəzl də mənə yorğa bir at hədiyyə etdi. Həzrət Rza (ə) da Məmunun o həzrətin adına kəsdiriyi sikkələrdən .yüz dinar mənə verib «bunu saxla; bir gün karına gələr» - deyə buyurdu**

Mən imama belə dedim: Sizdən geymiş olduğunuz bir köynək istəyirəm ki, öləndən sonra kəfənim olsun. Həzrət (ə) qəbul edib köynəklərindən birini mənə verərək buyurdu: «Bu köynək səninlə olduğu müddətdə təhlükələrdən .«qorunacaqsan

Mən həzrətlə xudahafizləşib Fəzlin verdiyi atla karvana qoşulub Tusdan çıxdım. Yolda oğrular karvanımıza həmlə edib var-yoxumuzu apardılar. Çox kəməmişdi ki, mənim atıma minən oğrubaşçısını gördüm. Atın üstündə mənim şerimi oxuyurdu. Ona yaxınlaşıb «bu şeri yazan şairin kim olduğunu bilirsənmi» - deyə soruşdum. Dedi: Bəli. Dəbəl Xüzaidir. Dedim: Mənmi şair Dəbəl olduğumu bilirsənmi? O, təəccüblənib sözümə inanmadı. Dedim: Karvandakılardan soruş. Mənim Dəbəl olduğumu soruşub öyrəndikdən sonra karvandan oğurlayıb öz aralarında paylaşırdıqları malları, mənim hörmətimə yiyələrinə qaytardı və imamın buyurduğu kimi bu köynək mənim və dostlarımin azad buraxılmasına, əldən

.getmiş malların qaytarılmasına səbəb oldu

Dəbəl bu hadisədən sonra Qum şəhərinə gəldi. Camaat onu sevinclə qarşılayıb imamın hüsurunda oxuduğu şəri onlar üçün də oxumasını istədilər. Dəbəl qəbul edib Qum məscidinə getdi və şerini onlar üçün də oxudu. Camaat ona çoxlu pul və hədiyyələr verdilər və həzrətin köynəyinin əhvalatını öyrəndikdən sonra ona yalvarıb köynəyin müqabilində istədiyi pulu alıb köynəyi onlara verməsini istədilər. .Dəbəl qəbul etmədi. Onlar köynəyin bir tikəsini istədilər. Dəbəl yenə qəbul etmədi

Dəbəl Qumdan çıxdıqdan sonra cavanlardan ibarət bir dəstə yolunu kəsib köynəyi ondan aldılar və Quma qayıtdılar. Dəbəl də Quma qayıdıb köynəyinin geri verilməsini xahiş etdi. Lakin qəbul etmədilər. Dəbəl köynəyin bir tikəsinin ona qaytarılmasını xahiş etdikdə, qəbul edib köynəkdən bir hissəsini min dirhəmlə birlikdə ona verdilər. Dəbəl vətəninə qayıtdıqdan sonra öz evinə tərəf getdi, lakin gördü ki, oğrular onun evini qarət edib hər eşyini aparıblar. Dəbəl imam yüz dinarı ona verəndə «bunu saxla; bir gün karına gələr» – deyə buyurduğunu xatırladı. Pulları bazara aparıb hər bir dinarını yüz dinara satıb on min dinara sahib oldu. Bu arada çox sevdiyi arvadı da xəstələnmişdi. Həkimlər isə onu sağalda .bilməmişdilər

Dəbəl imamın köynəyindən ona yadigar qalan parçanı arvadının gözüne bağladı. Sabahısı gün parçanı açanda artıq arvadının gözləri sağalmışdı. Dəbəl cəsarətlə yazdığı məşhur qəsidə və şerlərinə görə həm var-dövlət, həm də hörmət sahibi oldu. Ondan sonra bütün şiələr ona ehtiram edərdi və özü də tarixdə cəsarətli və .azad bir şair kimi tanındı

.Onun dəyərli şerlərindən olan bəzi misraların tərcüməsi belədir

;Peyğəmbər övladının yıxılmış evini görünce ağladım

;Yiyələrinin qovulub münafıqların onların yerində oturduğu evlər

Quran təfsiri söylənib vəhyin nazil olduğu evlər

,İndi cinayətkarların zülmələri ucbatından

.Quran səmindən məhrum qalıb

;Evin yiyələri Peyğəmbərin mirası və ümmətin ən yaxşı adamları sayılırdılar

.Yoxsullara yardım edən kişiler

Onların sərvətini zülmkarlar əlində olduğunu, onların bərəkətli əllərinin boş qaldığını
.gördüm

Kufə, Mədinə, Kərbəla və Fəxdə yatan imamlıq səmasının ulduzlarına, islam
.yolunda öz canından keçən ulduzlara salam göndərirəm

;Bağdadda bir qəbir vardır, orada pak və mübariz bir can yatıbdir

.O qəbir cənnətin otaqlarından biridir

Dəbəl deyir: Bura çatanda həzrət Rza (ə) belə buyurdu: «Mən də sənə qəsidənə
:bir beyt əlavə edirəm ki, kamil olsun

*Tus şəhərində də bir qəbir vardır. Bu qəbir böyük bir müsibətə sahibidir və qiyamətə qədər ürəkləri yandırır, nalələri
.yüksəldər*

İmamın özünün şəhid olacağını və Tusda dəfn olunacağını xəbər verməsi o)
(həzrətin böyük möcüzələrindən biri sayılır

İMAMIN ŞƏHİD OLMASI

Şəhid olduğu gecə imam (ə) yuxuda babası Peyğəmbəri görmüşdü ki, ona belə
buyurdu: «Sabah bizim yanımıza gəl. Bizim yanımızda olan, indi içində
.«olduğundan daha yaxşıdır

Hərsəmə belə deyir: Gecə yarısı imam (ə) məni hüzuruna çağırdı. Mən imamın yanına getdim. Həzrət mənə belə buyurdu: «Məmun sabah məni üzüm və narla zəhərləyəcək. Bunu bil ki, şəhid olduğumdan sonra o, məni qüsl etmək istəyəcək. Ona belə de ki, bu işi görmə, yoxsa Allah sənə möhlət verməz. Elə bu vaxt heç kimin görüb bilmədiyi bir şəkildə oğlum Mədinədən gəlib qüsl və kəfən edəcək. Sonra mənim meyidimi Harunun məqbərəsinə aparacaqlar və Məmun məni onun arxasında dəfn etmək istəyəcək. Lakin vurduğu külüng yeri qazmayacaq. Bu vaxt sən Məmunə de ki, qəbrin önündə külüngünü yerə vursun. Sonra hazır bir qəbir görünəcək və başının üstündə şəffaf su qaynayıb daşacaq və suyun içində kiçik balıqlar görünəcək. Sonra böyük bir balıq gəlib kiçik balıqları yeyəcək, ondan sonra su çəkilib gedəcək. Bu vaxt məni qəbrə qoyun, amma qəbrimə torpaq tökməyin. Çünki qəbir öz-özünə dolacaq. Ey Hərsəmə, dediyim işləri görün və qoymayın ki, ayrı iş görülsün, yoxsa Allah sizi əzablandırar». Nəhayət Məmun o həzrəti Mərvdən Bağdada gedən yolda, Tus şəhərində zəhərli üzümmlə zəhərləndi. Həzrət (ə) evinə qayıdıb köhnə dostu **basəltə belə buyurdu: «Evin xalçalarını yığışdır və heç kimi evə gəlməyə qoyma. Mənim can verən zamanımdır. Mən də «.babam Hüseyin kimi torpaq üstündə can vermək istəyirəm**

Imamın şəhid olmasından qabaq Məmun həzrətin yanına gəldi. Imam (ə) gözlərini açıb ona belə dedi: «Oğlum imam Məhəmməd Təqi ilə yaxşı rəftar et. Çünki .«səninlə onun vəfatı bir-birinə yaxındır

Imamın pak bədənini qabaqca Harunun dəfn olunduğu məqbərədə, qəbrin önündə torpağa taşırdılar. Bu faciə 203-cü Hicri ilinin Səfər ayının son günündə, imam 55 .yaşında ikən baş verdi

Imamın şəhid olmasından sonra Xorasanda böyük bir üsyan baş verdi və Məmun özünü əzadar göstərmək üçün ağlaya-ağlaya başına döyürdü. Lakin əksəriyyət bilirdi ki, Məmun imamın qatilidir. Məmun üsyançıların qorxusundan və qiyamın genişlənməsinin qarşısını almaq üçün bir gecə-gündüz icazə vermədi ki, imamın meyidini evdən çıxartsınlar. O, həmçinin xalqın arasına öz adamlarını göndərdi ki,

imamın öz əcəli ilə öldüyü şayiəsini yayıb Məmunun bu işdə əli olmadığını inandırsınlar. Lakin bütün bu cəhdlərə baxmayaraq o, özünü günahsız göstərməyə müvəffəq olmadı. Günü-gündən xalqın gözündə daha dəyərsiz oldu və nəhayət .çox pis bir vəziyyətdə öldü

IMAMDAN QISA K LAMLAR

Özünün və arvad-uşağının maaşını təmin etmək üçün zəhmət çəkən kişi, Allah .1
.yolunda cihad edən kimidir

.Birinini adını çəkəndə bu işi, həmişə hörmətlə görün .2

.Təmiz olun, çünki təmizlik peyğəmbərlərin qaydasıdır .3

.Varlığından kimsənin yararlanmadığı şəxs, ən pis adamdır .4

.Bir müsəlmana xəyanət edən şəxs bizdən deyildir .5

AŞAĞIDAKI SUALLARA CAVAB VERİN

.1 Imamın əxlaqi xüsusiyyətlərindən beşini sayın

Məmun həzrət Rza (ə) ilə mübahisə məclisləri qurmaqla hansı məqsədi .2
?güdüdü

.3 ?Məmun nə üçün imamı Xorasana dəvət etdi

.4 ?Məmun imamı vəliəhd etməklə hansı hədəfə çatmaq istəyirdi

.5 ?Imamın şəhid edilməsinə səbəb olan amillər hansılardır